

Parasjat Tol'dot – Gen.25:19-28:9

(Melach HaArets, nr.3, 5771)

U zult het Bijbelgedeelte uit Genesis al vaak hebben gelezen en de bekende uitleg al vaak hebben gehoord. Misschien nooit eerder het onderstaande, ik voeg het graag toe. In de parasja van deze week lezen wij hoe Ja'akov (Jakob) zijn vader Jitschak(Isaäk) misleidt om de zegen bestemd voor de oudste zoon, te ontvangen. Kunnen wij spreken van misleiding? Of zouden we moeten zeggen dat hij rechtmatig opeist wat hij had bedongen van zijn broer voor een bord linzen en wat brood? Natuurlijk zouden we kunnen zeggen: hij heeft het eerstgeboorterecht ook op slinkse manier verkregen. Maar dan is de vraag of Esav (Ezau) hem niet had kunnen aanspreken op zijn houding? Was Ezav vanuit zijn positie niet te snel met het toegeven? Of dacht hij onder het overeengekomene uit te komen te zijner tijd? En hoopte hij soms dat Ja 'akov er niet meer op zou terugkomen? Waarom vertelde hij deze situatie niet aan zijn vader? Misschien had Jitschak dan wel direkt de zegen op Ja'akov gelegd en was de misleiding niet nodig geweest. Er blijkt ook uit de tekst dat Esav geen respect had voor zijn vader en moeder, lees Genesis 26:34-35. Volgens sommige rabbijnen had Ja'akov het heel moeilijk met zijn manier van opeisen van het eerstgeboorterecht. Hij was volgens hen in tranen naar zijn vader toegegaan om het gebeurde. In uitleggingen hoor ik soms dat Ja'akov zijn vader misleidde in opdracht van zijn moeder Rivka (Rebecca). Maar is het niet juist Esav, die niet open en eerlijk tegen zijn vader is over zijn manier van handelen? Hij had tenslotte zijn eerstgeboorterecht verkocht. We leren vandaag dat een mondelinge overeenkomst bindend is. Dat gold in de tijd van onze voorvaders net zo. Kijk maar naar de overeenkomst die Avraham met Avimelech sloot (Genesis 22:24-32). En Jitschak met Avimelech (26:28). Jitschak twijfelde niet alleen vanwege het stemgeluid van Ja'akov, maar ook omdat zijn manier van spreken anders was. In vers 20 noemt hij de naam van de Eeuwige, iets wat Esav nooit deed. Ook sprak hij op een zachtmoedige manier, anders dan Esav. Als ik dit alles bij elkaar optel, vraag mij af of Jitschak niet heeft geweten, dat het Ja'akov was die hij zegende. Misschien was hij er zelfs heimelijk blij om, omdat hij moet hebben geweten dat Ja'akov toegewijd was aan de Eeuwige en Esav niet. Esav was rebellerend naar zijn ouders en daarmee ook naar de Eeuwige, zie Genesis 26:34-35. In 27:41 wenst hij zelfs een vlugge dood voor zijn vader, zodat hij wraak kan nemen op zijn broer. Een andere vraag waar ik tegenaan loop is: waarom reageert Jitschak niet verbaasd, als Esav hem vertelt (27:36), dat Ja'akov hem zijn eerstgeboorterecht heeft ontstolen? Of was hij helemaal niet verbaasd en vond hij het wel passen bij Esavs gedrag? De gedachte is, dat Jitschak wist dat de persoon die hij zegende de zegen waard was, omdat op dat moment ook de goddelijke aanwezigheid van de Eeuwige op hem rustte. Het lijkt erop, hoewel zaken op list en bedrog, onachtzaamheid, minachting en eigenbelang lijken en dat misschien ook wel zijn, dat de hand van de Eeuwige onmiskenbaar aanwezig was. Maar, is vervolgens de conclusie gerechtvaardigd dat ons gedrag niet uitmaakt of er niet toe doet voor de Eeuwige, om Zijn wil te bereiken?

Beth Yeshua NL, 2010